

מחווון למבדק מיומנויות למידה בתנ"ך-

כיתה ח'- תחילת שנה

למורה: מבדקי המיומנויות נועדו להוות כלי בעבורך בכדי לבדוק האם תלמידך מכירים את המיומנויות הבסיסיות הנדרשות בתכנית הלימודים בתנ"ך. אנו ממליצים לבחון את התלמידים בתחילת השנה בכדי למפות את רמת ידיעתם ובסופה של השנה בכדי לבדוק מה למדו במהלך השנה ואילו מיומנויות כדאי לחזק בעתיד. במחווון מצויים קישורים למאמרים הדידקטיים העוסקים במיומנויות הלמידה בתנ"ך. לכל שאלה או תגובה ניתן לפנות במייל לרחל בורובסקי rachely.bo@gmail.com

1. התמצאות בתנ"ך

א. איתור פרק ופסוק

פתח בספר יהושע וכתוב את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים:

(לכל סעיף- 2 נקודה. סך הכל- 8 נקודות)

1. פרק ו' פסוק 1: **ויריחו**
2. פרק ט' פסוק 15: **ויעש**
3. פרק י"א פסוק 23: **ויקח**
4. פרק כ"ד פסוק 33: **ואלעזר**

ב. איתור ספר, פרק ופסוק

כתוב את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים:

(לכל סעיף- 2 נקודה. סך הכל- 6 נקודות)

1. שופטים ב', 6: **הארץ**
2. שמואל א ט"ו 16: **דבר**
3. מלכים ב ד', 36: **בן**

ג. סדר את הצירופי האותיות בגימטרייה לפי סדר עולה:

(לכל מיקום נכון- 1 נקודה. סך הכל- 3 נקודות)

ל"ט, ס"ב, מ"ג

ל"ט, מ"ג, ס"ב

רציונל למורה:

- להרחבה בנושא הגימטריה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על גימטריה מאתר [תנ"ך מממלכתי](#).

2. טעמי המקרא:

- פתח בספר יהושע בפרק א' פסוק 2.
(לכל סעיף - 2 נקודות. סך הכל- 6 נקודות)
- א. העתק את המילה שמעל לטעם- אתנח: **מת**
- ב. העתק את המילה שלפני הטעם- סוף פסוק: **ישראל**
- ג. חלק את הפסוק לשני חלקים בעזרת טעמי המקרא:
חלק ראשון של הפסוק:
משה עבדי מת
חלק שני של הפסוק:
ועתה קום עבר את הירדן הזה אתה וכל העם הזה אל הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל
- רציונל למורה: השאלה מבקשת התמצאות בטעמי המקרא הבסיסיים: **סוף פסוק ואתנח**. מדובר בטעמים אשר מחלקים את הפסוק לשני חלקים ואשר מסייעים להבנה של הפסוק.

- סעיפים א-ג בודקים זיהוי של שני הטעמים.
- סעיף ג' בודק האם התלמידים מבינים את משמעותו של הטעם אתנח כמפסיק העיקרי בפסוק (המחלק את הפסוק לשני חלקים).
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על טעמי המקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

3. הכרת הספרים

מיינו את הספרים הבאים בטבלה לפי שלוש קבוצות: תורה, נביאים וכתובים. **הקפידו** לכתוב את שמות הספרים על פי סדר הופעתם בתנ"ך. (לכל ספר במיקום נכון- 2 נקודות. אם התלמיד שייך לקבוצה הנכונה- תורה ונביאים, אבל לא במיקום הנכון- יקבל 1 נקודה. סך הכל 14 נקודות)

יהושע, דברים, שמות, במדבר, שופטים, תהלים, שמואל
--

תורה	נביאים	כתובים
1. שמות	1. יהושע	1. תהלים
2. במדבר	2. שופטים	
3. דברים	3. שמואל	

רציונל למורה:

הסעיף בודק האם התלמידים יודעים לשייך את הספרים השונים לשלושת החלקי התנ"ך- תורה, נביאים וכתובים ולסדרם לפי סדר. - להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על סדר הספרים במקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

4. ציר זמן

לפניך מספר אירועים המוזכרים בתנ"ך. סדר אותם לפי סדר
התרחשותם:
(לכל מיקום נכון של אירוע 2 נקודות. סך הכל 16 נקודות)

לידת משה, עשר המכות, מלכות דוד, המבול,

כיבושי יהושע, מתן תורה, תקופת האבות, שליחת המרגלים

1. המבול	6. שליחת המרגלים
2. תקופת האבות	7. כיבושי יהושע
3. לידת משה	8. מלכות דוד
4. עשר המכות	
5. מתן תורה	

רציונל למורה:

- מיקום הסיפור בציר הזמן מאפשר לתלמיד להבין את הרקע של הסיפור והקשרו.
- השאלה בודקת האם התלמידים מכירים את האירועים המכוננים בתנ"ך- על פי סדר התרחשותם. כל האירועים נלמדו בכיתות היסוד לפי תכנית הלימודים במקרא.

5. הבנת פסוקים

כתוב את הפסוקים הבאים בלשונך:
(אם התלמיד הבין את המסר הבסיסי של הפסוק- יקבל 2 נקודות. אם
דייק התלמיד בזמנים, בכוניים ובמילות היחס, יקבל עוד 2 נקודות. בסך
הכל 4 נקודות לכל סעיף. סך הכל 8 נקודות).

- "כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם-מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אֶרְפֶּךָ וְלֹא אֶעְזֹבְךָ"
- כפי שהיית עם משה כך אהיה איתך. לא ארפה ממך ולא אעזוב אותך**
- " וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא וַתַּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים".
- האישה הרתה, ילדה בן, ראתה שהוא טוב והצפינה אותו שלושה חדשים.**

רציונאל למורה:

- השאלה בודקת את יכולת התלמיד להבין את השפה המקראית ואת שליטתו במבני הלשון המיוחדים למקרא (מורפולוגיה):
- ו"ו ההיפוך- יש לשים לב שהתלמיד כתב את הפועל בזמן עבר. למשל- וַתַּהַר - 'הרתה'. ראו מאמר דידקטי באתר תנ"ך ממלכתי.
- כינויים חבורים- כינויי מושא- יש לשים לב שהתלמיד פירק את המילה לפועל + נטיית המושא (את...). למשל- אֶעְזֹבְךָ – 'אעזוב אותך'.

6. שליטה בסימני הניקוד

קראו את המשפט והקיפו את המילה בעלת הניקוד הנכון:

(לכל תשובה נכונה – 4 נקודות. סך הכל 16 נקודות)

- א. לכהן מדין היו שִׁבְעַ / שִׁבְעַ בנות
- ב. בנות מדין נתנו למשה לאכול לֶחֶם / לֶחֶם
- ג. משה נס בגלל נַחֲשׁ / נַחֲשׁ
- ד. התבן לא נָתַן / נָתַן לאנשים

רציונאל למורה:

- הכרת סימני הניקוד ושליטה בהם הכרחית לקריאה מדויקת ולהבנת המקרא. השאלה בודקת אם התלמיד מכיר מסוגל להבחין בין מילים רק על פי הניקוד.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על הניקוד באתר [תנ"ך ממלכתי](#)

7. קריאת מפה

- קראו את המפה וענו על השאלות הבאות:
- (על כל תשובה נכונה יקבל התלמיד 3 נקודות. סך הכל- 18 נקודות)
- לפניכם מפה המתארת את היאחזות השבטים בארץ כנען.
- קראו את המפה והשלימו:
- א. נחל הירדן זורם **מימת כנרת** (1) **לים המלח** (2).
 - ב. בצדה המערבי גובלת ארץ ישראל **בים התיכון** (3) ובימי המקרא שמו היה **הים הגדול** (4).
 - ג. לפני כניסת בני ישראל לארץ כנען הם שוהים בערבות מואב. בכדי לעבור לארץ כנען הם צריכים לחצות את נהר ה**ירדן**. (5)
 - ד. מהו שם השבט ששוכן בנחלה הדרומית ביותר? **שמעון** (6)

- רציונאל למורה:** משימה זו נועדה לבדוק מיומנות קריאת מפה בסיסית כפי שנדרש מתלמידי כיתות ח' על פי תכנית הלימודים.
- ההתמצאות במפה בתרגיל זה מסייעת לנו לדעת מהם גבולות הארץ המובטחת ולהבין מהי המשימה הראשונה העומדת בפני בני ישראל בדרכם לארץ כנען- חציית הירדן.
 - להרחבה במיומנות **קריאת מפה על ספר יהושע**- ראו מאמר דידקטי באתר [תנ"ך ממלכתי](#).

8. השוואה:

לפניכם ציטוטים מספר שמות ומספר תהלים:

שמות י"ד - הסיפור כפי שקרה	תהלים קי"ד - הסיפור כפי שסופר
כא וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת-יָדוֹ עַל-הַיָּם וַיֹּלֶךְ ה' אֶת-הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֹזָה כָּל-הַלִּילָה וַיִּשָּׂם אֶת-הַיָּם לְתַרְבֵּה וַיִּבָּקְעוּ הַמַּיִם.	א בָּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעָז [...] ג הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס [...] ד

א. סמנו את הסעיף המציג את ההשוואה המדויקת ביותר: (2 נקודות על סימון תשובה נכונה)

- בשמות י"ד ובתהלים קי"ד מתואר סיפור קריעת ים סוף.
- בשמות י"ד ובתהלים קי"ד מתואר סיפור קריעת ים סוף.
- בשמות י"ד מסופר כי ה' קרע את הים באמצעות רוח קדים ואילו בתהלים קי"ד מייחס לים תכונות אנושיות ומתאר כי "ברח" לאחר שראה את בני ישראל ביציאתם ממצרים.
- בשמות י"ד מסופר כי ה' קרע את ים סוף באמצעות רוח ואילו בתהלים קי"ד מסופר כי הים נקרע לאחר ש"ברח" מפני בני ישראל היוצאים ממצרים.
- בשמות י"ד משה מתואר סיפור קריעת הים ובתהלים קי"ד מסופר על כך שההרים רקדו.

ב. בחרו בתשובה אחת שאיננה נכונה מבין התשובות המופיעות בסעיף א' והסבירו מדוע זו איננה השוואה מלאה. (3 נקודות על מתן הסבר מלא וממצה)

- בשמות י"ד ובתהלים קי"ד מתואר סיפור קריעת ים סוף. - **בתשובה זו חסר ההבדל בין הפסוקים.**
- בשמות י"ד מסופר כי ה' קרע את ים סוף באמצעות רוח ואילו בתהלים קי"ד מסופר כי הים נקרע לאחר ש"ברח" מפני בני ישראל היוצאים ממצרים. - **בתשובה זו מופיע רק ההבדל וחסר הדמיון.**

- בשמות י"ד משה מתואר סיפור קריעת הים ובתהלים קי"ד מסופר על כך שההרים רקדו. - **בתשובה זו השוואה היא בין קריטריונים שונים.**

רציונאל למורה:

- השאלה בודקת יכולת השוואה בסיסית בין שני מקורות, על פי הנדרש מתכנית הלימודים לכיתה ז' ח'.
- בכל תהליך של השוואה יש להתייחס לדמיון ולהבדל על פי קריטריונים דומים.
- להרחבה בעניין פיתוח יכולת השוואה ראו מאמר דידקטי באתר [תנ"ך ממלכתי](#).